

Via libra per il model C

Il Cussegl grond vegn a decider per in sistem d'elecziun da proporz

L'opiniun burgaisa ha midà aifer 8 onns. L'onn 2013 aveva in bloc burgais uni cumbatti il proporz. Ussa èn PLD e PBD prontas da s'adattar a novas circumstanzas e sustegnan in model da proporz cun sulet anc singuls elements da maiorz.

FOTO OLIVIA AEBLI-ITEM

ANDREAS CADONAU/FMR

■ Il Cussegl grond dat adia al sistem d'elecziun da maiorz ed implantescha il model C per las elecziuns dal parlament grischun. In sistem da proporz cun elements da maiorz. Quella conclusiun pon ins trair suenter che las fracziuns han communitgà lur posiziuns areguard la debatta tractandada l'emna proxima a Tavau. Sfurzadamain sto il chantun Grischun reponderar ses sistem d'elecziun suenter ch'il Tribunal federal aveva validà dal 2019 la procedura actuala per betg conferma al dretg vertent. A chaschun da la consultaziun tar las propostas da la regenza per in nov sistem electoral, han las trais partidas burgaisas – PLD, PBD e PCD – anc gi signalisà da preferir il sistem electoral E. In sistem maschadà che suonda però per gronda part al model da maiorz. In che po tuttina satisfar al parairi dals derschaders dal Tribunal federal. Las ulteriuras partidas, la PS, la PPS e la PVL han gia da bell'entschatta pretendi in proporz. Suenter che la cumissiun per politica statala e strategia è sa fatschentada cun la tematica ed è vegnida a la conclusiun ch'il sistem C saja pli adattà als basegns odierns dal chantun, han era las partidas PBD e PLD midà posiziun. Il sistem C è da principi in sistem da proporz. El cuntogna dentant tscherts elements dal sistem vegl, il maiorz.

Betg lev da declarar

La presidenta da la fracziun da la PLD en il Cussegl grond, Vera Stiffler, è conscienta ch'i n'è betg simpel da declarar a las atgnas votantas e votants dad avair midà parairi. Cuzunt perquai che la PLD saja en fin ussa cuntinuadamain s'engascha-

Refusà otg giadas

(fmr/ac) Dapi l'onn 1937 ha il Grischun votà otg giadas davart la dumonda da midar il sistem electoral da maiorz tar il proporz. In sistem enconuschent nà da las elecziun dal Cussegl naziunal. En fin ussa ha il suveran regularmain preferì il sistem vegl. La davosa giada è il proporz vegnì refusà l'onn 2013 cun 31 382 cunter 40 104 vuschs. Pli gulivada è stada la votaziun dal december 1996 cun 21 203 cunter 21 587 vuschs. Il chantun Grischun è sper il chantun Appenzell Dadora il sulet chantun ch'elegia ses parlament cun in sistem da maiorz. Ils ulteriurs chantuns tschernan tenor in sistem da proporz u in sistem maschadà.

da per mantegnair ils sistem d'elecziun actual. Plirs motivs ha Vera Stiffler menziunà che han laschà midar opiniun entaifer la fracziun. «Principalmain las adattaziuns che la cumissiun statala ha instradà al model C.» Tranter quellas sa chatta il quorum da trais procent da las vuschs chantunales ch'ina partida sto recaltgar per in summa entrar en il Cussegl grond. Lura il fatg ch'ils 39 circuls electorals restan intacts. Vera Stiffler ha fatg attent che 19 circuls cun sulet in mandat restian facticamain tar il sistem vegl.

Sulet ina varianta en votaziun

La PLD na vul betg suttametter al suveran duas variantas per porscher ina schelta a votantas e votants ina schelta. Da quella opziun na tegna era ina gronda part da la fracziun da la PBD nagut, sco quai che Gian Michael, il timun da la fracziun ha ditg. Ils arguments èn ils medems sco tar la PLD. Tranter auter era l'iniziativa da la PS che pretendia da reducir il parlament grischun sin 90 deputadas e deputads. «Quella iniziativa vegn suttamessa al pievel en il medem mument sco la proposta per in nov sistem d'elecziun.» La gronda maioritad da la fracziun da la PBD è da l'avis che l'entira fatschenta daventia uschia memia complexa per ina discussiun fritgaivla. «A la fin ristgain nus dad avair nagut enta maun».

Opiniun exprimida pliras giadas

In argument ch'il timun da la fracziun da la PCD, Reto Cramer, na vul betg laschar valair. «Il suveran ha gia mussà pliras giadas dad esser abels da decider fatschentas complexas.» Sia fracziun sustegna unisno la varianta E. Ella correspundia, uschia Reto Cramer, il pli fitg a la veglia dal pievel exprimida pliras giadas a l'urna, numnadamain da mantegnair il maiorz. Sia fracziun vul suttametter al pievel duas variantas. Il schef da la fracziun da la PCD s'è conscient da betg cuntanscher ina maioritad en il Cussegl grond per sia proposta, ni per il sistem E ni per duas variantas en votaziun. «Impurtant da nossa vart è da pussibilitar ina discussiun en il parlament grischun.»

«Las regiuns cun la blera populaziun han cleramain signalisà da vulair midar.»

Sa decida il Cussegl grond a Tavau, cun gronda probabladad, per il sistem C, il sistem da proporz cun elements da maiorz, ha la PS annunzià da retrair sia iniziativa che pretendia da reducir il dumber da deputadas e deputads. Gian Michael n'ha nagins dubis ch'ina midada dal sistem electoral en il Grischun na sa lascha betg pli evitar.

PCD propona

votaziun da variantas

(cdm/rtr/fmr) Il suveran grischun duai avair ina schelta per decider il sistem electoral per il Cussegl grond. Quai giavischa la fracziun da la PCD, en vista a la sessiun dal Cussegl grond da la proxim'emna a Tavau. Unanimamain haja la fracziun perquai decidì da s'engaschar per ina votaziun che porschia sper la varianta dal proporz era ina varianta che lubeschia en uschè blers circuls sco pussaivel il sistem da maiorz, scriva la fracziun cristiandemocratica en ina comunicaziun.

Vitiers refusa la fracziun da la PCD l'iniziativa «90 deputads èn avunda» dals socialdemocrats. En in chantun triling sco il Grischun, cun differentas culturas, differentas orientaziuns economicas, turisticas e socialas, stoppia in parlament represchentar questa diversitad, scriva la PCD.

Il Cussegl grond vegn a sa fatschentar l'emna che vegn en la sessiun a Tavau dal nov sistem electoral. Dacurt ha era la fracziun liberaldemocratica (PLD) dal Cussegl grond communitgà da vulair sustegnair il model C. Quella partida è vegnida a la conclusiun che er il sistem electoral da proporz possia garantir che tuttas regiuns e valladas dal Grischun sajan vinavand represchentas en il parlament.

Fracziun da la PBD è per model C

(rtr/fmr) La fracziun da la Partida burgais-democratica PBD è unanimamain per il model C per eleger en futur il Cussegl grond. Perquai sustegna la fracziun cun gronda maioritad la proposta da suttametter al suveran in sulet model per la revisiun parziala da la constituiun chantunala. Cun il model C possian ins resguardar tut ils circuls electorals d'enfin qua e l'entira diversitad culturala en il chantun.

En vista a la sessiun dal Cussegl grond da l'emna proxima a Tavau sustegna la fracziun da la PBD plinavant la regulaziun da cas da direzza da Covid-19, pretendia dentant contribuziuns fixas pli autas e ch'ils daners vegnian pajads ora svelti als manaschis.